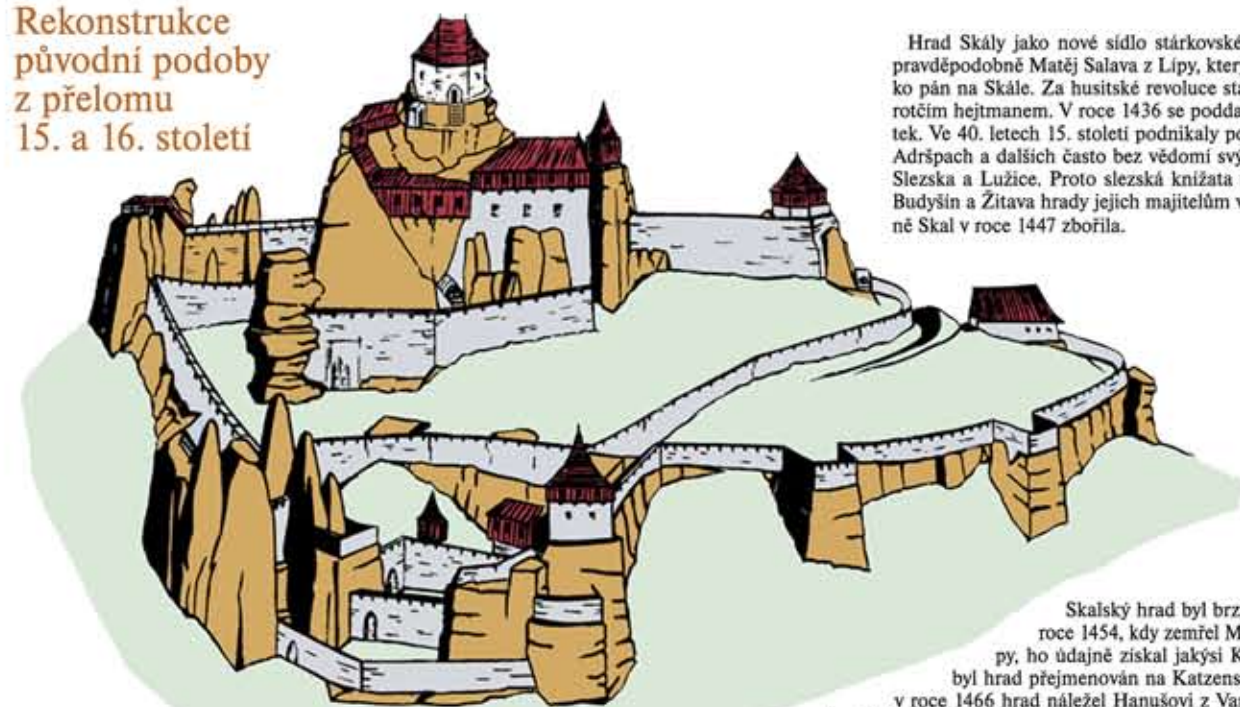

NAUČNÁ STEZKA SKÁLY - BISCHOFSTEIN

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE ADRŠPAŠKO-TEPLICKÉ SKÁLY

4. Hrad Skály

Rekonstrukce
původní podoby
z přelomu
15. a 16. století

Hrad Skály jako nové sídlo stárkovského panství založil koncem 14. století pravděpodobně Matěj Salava z Lípy, který je v roce 1393 připomínán poprvé jako pán na Skále. Za husitské revoluce stál na radikální husitské straně a byl sírotčím hejtmánem. V roce 1436 se poddal králi Zikmundovi a získal další majetek. Ve 40. letech 15. století podnikaly posádky hradů Skály, Vizmburk, Žacléř, Adršpach a dalších často bez vědomí svých pánů drobné loupeživé výpravy do Slezska a Lužice. Proto slezská knížata a města Vratislav, Svidnice, Zhořelec, Budyšin a Žitava hrady jejich majitelům vyplátila v hotových penězích a ty včetně Skal v roce 1447 zbořila.

Skalský hrad byl brzy obnoven a po roce 1454, kdy zemřel Matěj Salava z Lípy, ho údajně získal jakýsi Kočka, po němž byl hrad přejmenován na Katzenstein. Jisté je, že v roce 1466 hrad náležel Hanušovi z Varnsdorfu, od roku 1488 Zbyňku Buchovcovi z Buchova a od něho jej roku 1497 získal Hynek Špetle z Janovic, majitel Náchoda. V roce 1513 koupil hrad kníže Bartoloměj Minsterberský, syn knížete Viktorína a vnuk krále Jiřího

z Poděbrad, významný politik, který se za sporů mezi šlechtou a městy stal spojencem městského stavu. Vleké rozpory knížete Bartoloměje se slezskými městy vyústily v druhé polovině srpna 1513 ve válečnou výpravu knížete Bedřicha Lehnického, který s 2000 lidmi obléhl hrad Skály. Díky špatnému technickému stavu však děla obléhatelů způsobila více škod útočnickům než skalským hradbám. Slezané po zprávách o blížícím se vojsku pražských měst vyslaném na pomoc Skalám raději po třech dnech ukončili obléhání, vydrancovali okolní městečka a vesnice a odtáhli. Největší ztráty pak Slezané utrpěli v pútkách mezi sebou při dělení kořisti z vydrancovaných vesnic, a také když je na ústupu pronásledovala skalská posádka.

Po tragické smrti knížete Bartoloměje v roce 1515 převzal Skály pro nedoplatení opět Hynek Špetle z Janovic. Hrad byl potom často zastavován či měnil majitele: roku 1528 byl spolu s hospodářským dvorem a celým panstvím Petrem Adršpachem z Dubé prodán Zdeňku Lvu z Rožmitálu a Janu Krušinovi z Lichtemburka, roku 1534 kupuje panství Jan z Pernštejna a konečně roku 1544 se stal jeho majitelem Bernard Žehušícký z Nestajova. V této době byl již hrad Skály zpustlý a sídlo panství bylo přeneseno do Stárkova, kde byl postaven v místech dnešního zámku nový panský dům. V roce 1625 bylo panství definitivně rozděleno na skalské a stárkovské. V 17. a 18. století byla zřícenina hradu Skály z větší části rozebrána na stavbu nových hospodářských objektů a zámku.

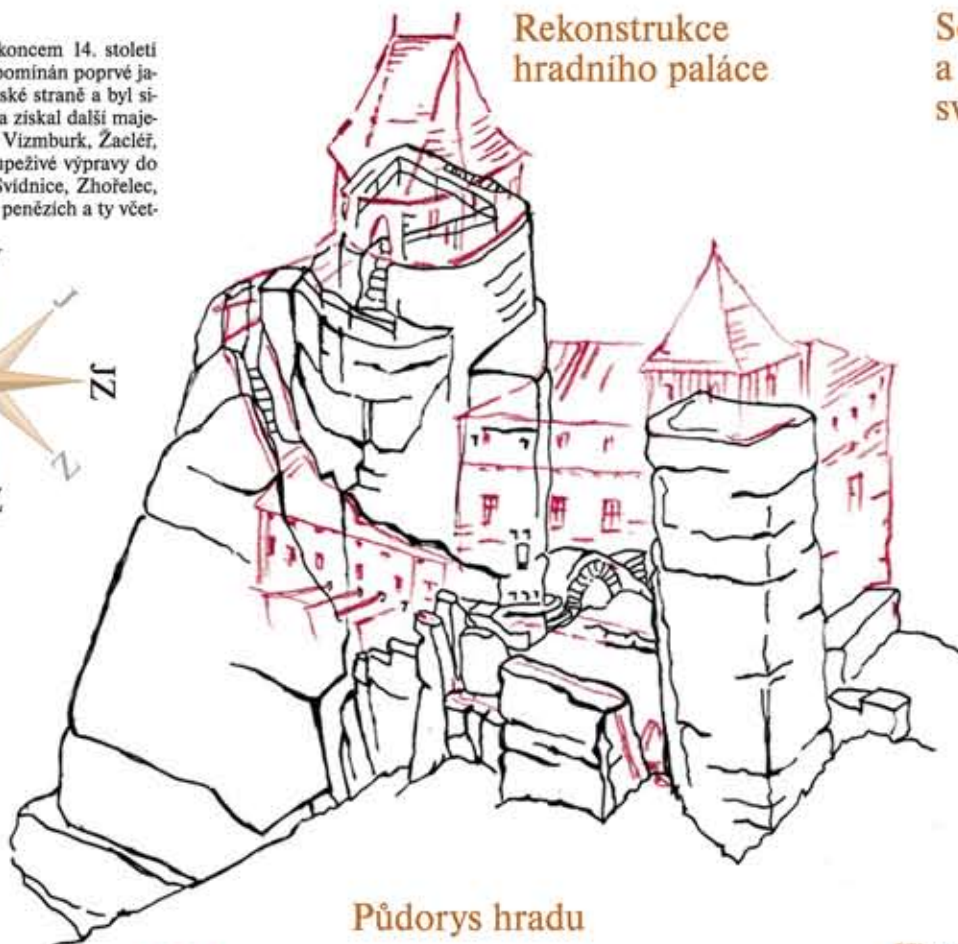

Bojovník z 15. století se sudlicí
Sudlice - ruční zbraň pro boj z blízka muže proti muži
Dřevěný základ zbraně okovaný, pokud možno lehká,
aby bojovníka příliš nevyčerpala

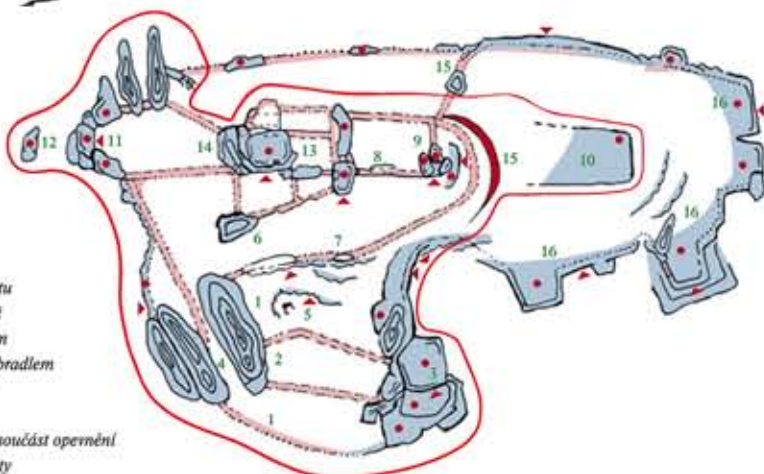
Legenda k obrázkům

1) vnější brána	9) nárožní věž palácového traktu
2) dvojitá hlavní brána	10) stělní věž, později dělová věž
3) strážní věž nad branou	11) skalní velká bašta s ochozem
4) boční bašta hlavní brány	12) skaliska s můstkem skalním bradlem
5) studna	13) budova paláce s malou věží
6) vstupní brána horního hradu	14) hlavní věž hradu
7) vnitřní hražba chránící horní hrad	15) v terénu dodnes patrný val, součást opevnění
8) nádvoří paláce	16) pozdněgotické hradby a bašty vybudované při obnově hradu (pohusitská přestavba)

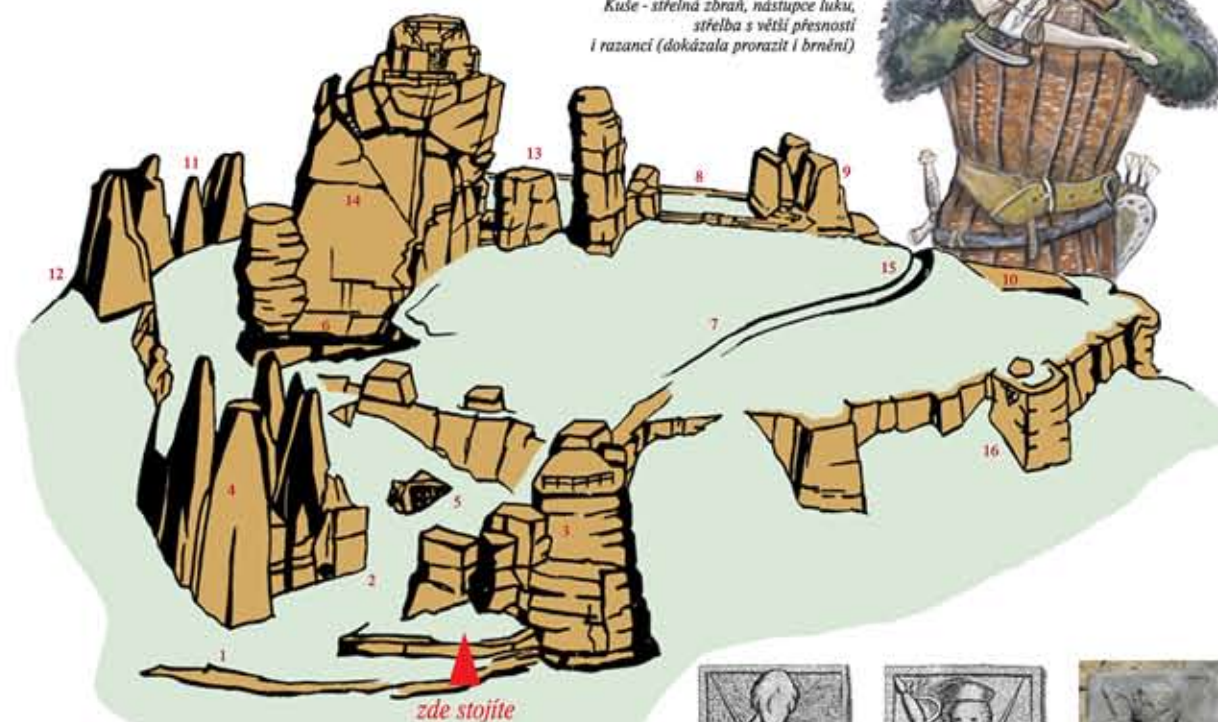
Rekonstrukce
hradního paláce

Půdorys hradu

Současný stav hradu
a jeho poloha vůči
světovým stranám

Panorama Kladského pomezí, které spatříte po výstupu na vyhlídkovou plošinu bývalého hradu Skály.

Bojovník z 15. století
s kuší

Kuše - stělná zbraň, nástupce luku,
střelba s větší přesností
i razanci (dokázala prorazit i brnění)

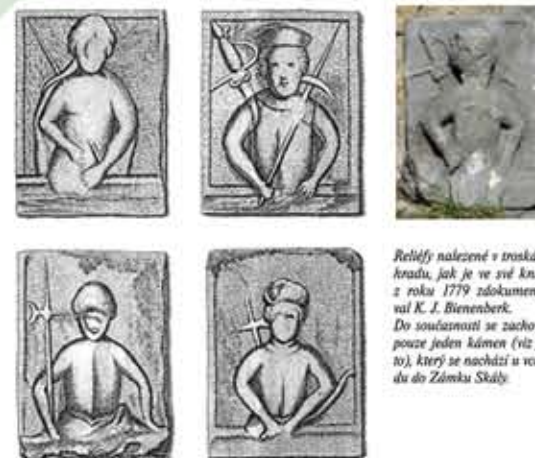

Hlavní obrannou i obytnou stavbou hradu byl mohutný zděný palác s věžovou nástavbou na skalním bloku obklopený malým nádvořím na jihu, vstupním příhrádkem na severu a příkopem s valem. Severně se rozkládalo opevněné předhradí s cisternou vytesanou ve skále. Přístup k hradu znesnadňovaly skalní útvary a stěny, které mohly být opatřeny jednoduchým dřevěným ohrazením.

Trosky hradu jsou i působivou kulisou románu Aloise Jiráska „Skály“.

Legenda k půdorysu

- skalní útes při starbě hradu do jeho konstrukci sloužící, ale neupravený
- bloky skal prokřivené upravené při stavbě s fragmenty základových spár
- masiv skal otesaný, přetvořený v část hradu, budov a věží
- stěny útesu upravené ve věže, bašty a hradby hradu - kožené stěny
- skaliska v prostoru hradu tvořící jeho základní konstrukce (otisk základů)
- zachované základy hradu o výšce nad 1 m
- základy a části zděna prolazitelné v úrovní terénu
- základy základů pouze v úrovní nerovnosti nad terén
- poškozené základové základy prokřivené v návaznosti fragmentů
- režisér původního hradu obou Salavů (okolo 1390)

Reliéfy nalezené v troskách hradu, jak je ve své knize z roku 1779 zdokumentoval K. J. Bienenberg. Do současnosti se zachoval pouze jeden kámen (viz foto), který se nachází u vchodu do Zámku Skály

Vážený návštěvníku, navštíví jsi Chráněnou krajinnou oblast Broumovsko a tato turistická stezka prochází územím Národní přírodní rezervace Adršpachsko-teplické skály. Děkujeme Ti, že oběš a zachováš zvláštní přírodní hodnoty zejména tím, že se řídíš pravidly a pokyny státní ochrany přírody.

Tento projekt byl realizován v roce 2007 za podpory a spolupráce Města Teplice nad Metují, Středočeský územní úřad Broumovsko a o. s. Jačan. Více informací najdete na www.bischofstein.wz.cz. Autorem kresby původního půdorysu a rekonstrukce hradu a textu o hradu je Robert Remínek. Nově text doplnil Jan Čížek. Kresby bojovníků Petr Čuháň. Foto Štěpán Kubeček, Horst Bauer. Na výrobě dále spolupracovali Jan Tůma, Jiří Šolc, Antonín Barva. Grafický design Miloš Kaválek. Digitalizace dat Reklamní studio Kazi. Tisk Fotomax Hronov. Realizace 12. 10. 2007.

Broumovské stěny a Góry Stołowe Orlické hory

Ostas 700 m n. m.
Szczytniec Wiewa 919 m n. m.
Bor 830 m n. m.
Vrchmáj 1080 m n. m.